

4.5

*Niets in het kwade biedt bescherming, behalve het hoogste goed*¹

Marsilio Ficino aan zijn vrienden: gegroet!

Treurspelen betreuren waarlijk het ellendige lot van stervelingen; maar het lot veroorzaakt ook hun ware treurspel. Een treurspel verbeeldt het leven van mensen; maar het leven van mensen blijkt hun ware treurspel. Even terzijde gelaten de uitingen van redenaars, dichters en filosofen, waarin ieder mogelijk kwaad en menselijk probleem opgesomd wordt, laat mij nu de hele ellende van ons menselijk ras kort formuleren met deze eenvoudige stelling: zij die gewoonlijk beschouwd worden als de meest gelukkigste mensen, zijn er doorgaans het meest beroerd aan toe.

Volgens filosofen zijn er drie manieren van leven:² de eerste is gewijd aan studie, de tweede aan actie en de derde aan genoegens. Zij die verondersteld worden in een van deze levenswijzen op het toppunt van geluk te zijn, bevinden zich gewoonlijk in de diepste ellende. Zeker zijn zij die voor het oog van de wereld lijken uit te blinken in de studie van waarheid, vaak meer dan ieder ander opgesloten in een onoplosbare tweespalt van onzekerheid. Want, terwijl zij met naarstige gretigheid bezig waren alles op zich te bestuderen en daarover krachtig publiekelijk stellingen te formuleren, hebben zij evenzeer geleerd twijfels over dit alles te hebben; en omdat ze geloven niemand boven of gelijk aan hen te hebben, hebben zij niemand die ze kunnen vertrouwen of raadplegen. O dwaze wijsheid, O kennis, meer verwarrend dan alle onwetendheid! Salomo, volgens de goddelijke autoriteit de wijste van alle mensen, zegt dat zulke wijsheid tot gezwog en teleurstelling leidt.³ De apostel Paulus stelt dat God deze wijsheid voor onwijsheid houdt.⁴ De profeet Jesaja verklaart dat het denken gebaseerd op deze wijsheid door God als ijdelheid wordt veroordeeld.⁵ Dit lijkt zeker van toepassing op hen die hopen de waarheid van alles te zien bij het licht van iets anders dan dat van waarheid zelf, zoals iemand, geboeid door het licht van het verstand, gelooft dat hij de kleur van alles niet in het stralende zonlicht, maar bij het licht van het oog alleen kan zien.⁶

Vervolgens, degenen die verondersteld worden de hoogste positie in het actieve leven te hebben bereikt, bezetten die positie onder zwaar lijden, en als zij zogenaamd de meeste macht hebben, dan zijn zij daaraan het meest onderworpen. Tenslotte, zij die zich gewillig overgeven aan geneugten, vervallen vaak in kwellingen, en wanneer zij zichzelf zo veel mogelijk volstoppen, zijn zij wanhopig van honger en dorst. O ellendig lot van stervelingen, een lot ellendiger dan ellende zelf! Waarheen zullen wij ellendigen vluchten, zodat wij ooit aan onze ellende zullen ontsnappen? Naar de filosofie van de Sofisten,⁷ immer verlangend naar nieuwe kennis? Of naar macht? Of genoegens? Helaas, wij vluchten daar al te vaak naar toe, maar tevergeefs. De zelfverzekerde filosofie van de Sofisten verstrikt ons in de moeilijkste vraagstukken. Macht levert ons over aan de meest heftige en hachelijke slavernij. Tot slot het plezier, dat kort en vals is, teistert ons met lijden, dat lang en echt is.

Misschien zou het, als wij willen bereiken wat wij zoeken, de moeite waard zijn onze toevlucht te zoeken bij datgene wat nergens heen vlucht. Maar alleen datgene kan nergens heen vluchten, wat nergens heen verplaatst kan worden, omdat het universum erdoor gevuld wordt. Is er echter enige noodzaak om verplaatst te worden naar datgene wat nergens heen verplaatst kan worden en letterlijk in alles aanwezig is? Laten wij dan niet door van alles ontzet of afgeleid raken, maar laten wij zoveel wij kunnen in eenheid verblijven, omdat wij de eeuwige eenheid en de ene eeuwigheid niet vinden door beweging of verscheidenheid, maar door stil te zijn en één te zijn. Maar wat is dat ene, vrienden? Kom op dan, zeg wat het is. Is het niet datzelfde goede dat het universum vult? Want in aanwezigheid van het goede zelf kan niets gevonden worden wat niet goed is. Het is het goede zelf, ziet u dat niet? Het is het goede zelf wat door alles gezocht wordt, want alles komt voort uit dat goede. En om deze reden wordt alles door dat goede vervolmaakt, zelfs zozeer dat iedereen tracht zich eraan te houden. Maar we kunnen ons slechts vasthouden aan het goede, dunkt mij, door liefde tot het goede, want het ligt in de aard van het goede dat het gezocht wil worden, en de reden voor het zoeken ernaar is dat het goed is. Bovendien, zo gauw wij houden van wat echt goed voor ons is, blijven wij het trouw, want liefde zelf is iets goeds, het dichtst van alles bij het hoogste goed, want het is de vlam van het goede; en waar ook de vlam van het goede het felst brandt, daar schijnt zijn licht het helderst.

Wat nog meer? Als God het goede zelf is, en het licht van het goede, en de liefde van het licht van het goede, dan bid ik u vrienden, laten wij liefhebben, laten wij bovenal liefhebben het goede dat licht is en het licht dat goed is. Want zo zullen wij niet slechts onze God liefhebben, maar wij zullen het heerlijk vinden Hem lief te hebben, want God zelf is liefde, liefde zelf is God. Laten wij daarom eerst en voor al branden met die liefde, zonder wier warmte niets warmte heeft, zodat wij in overeenstemming met ons verlangen het gezegende licht mogen weerspiegelen van Hem zonder wiens straling niets licht heeft. Kom aan, vrienden! Laten wij rusten in datgene wat nooit verdwijnt en daar zullen wij immer verblijven. Laten wij dienstbaar zijn aan de ene Meester van alles, die niemand dient, zodat wij door niets tot slaven worden, maar de meesters van alles zijn. Laten wij ons in God verheugen als wij kunnen, en wij kunnen als wij verlangen, want door het verlangen is er welbehagen en het welbehagen is in het verlangen. Laten wij ons verheugen, zeg ik, in datgene wat als enige het oneindige vult; zo alleen zullen wij geheel vervuld worden, zo alleen zullen wij ons ten volle en waarlijk verheugen. Want waar het goede zonder mankeren in overvloed aanwezig is, daar wordt welbehagen zonder pijn, en overal ten volle vreugde ervaren.⁸